

ایده‌هایی

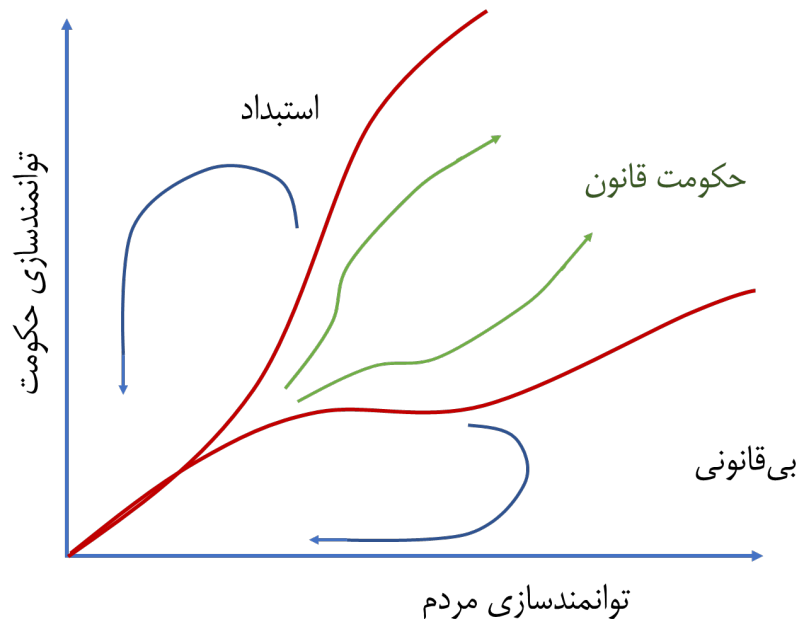
برای بازگشت ایران

به

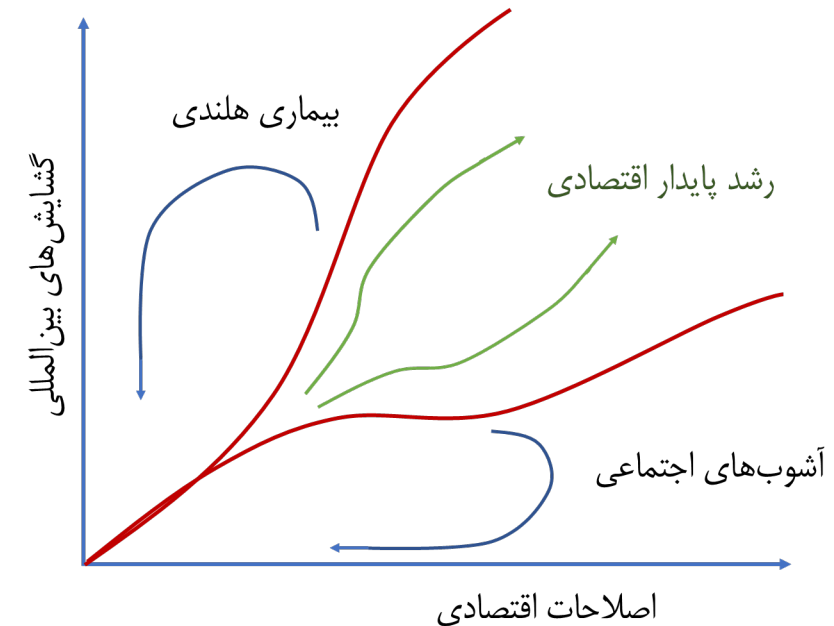
مسیر توسعه‌ی پایدار

برای آنکه ایران گوهری تابان شود...

- دالان باریک توسعه‌ی سیاسی
  - توانمندسازی مردم
  - توانمندسازی دولت

- دالان باریک توسعه‌ی اقتصادی
  - گشایش‌های بین‌المللی
  - اصلاحات اقتصادی داخلی

دالان باریک توسعه‌ی اقتصادی:
گشایش‌های بین‌المللی

گشایش‌های بین‌المللی

• روندهای منطقه‌ای

- تحولات بازار انرژی پس از انقلاب نفت شیل و جنگ اوکراین
- تغییر اولویتهای سیاست خارجه آمریکا-اروپا-چین
- شکل‌گیری سه محور رقابت اقتصادی/ نقش کریدورها
- اتفاقات ۷ اکتبر /فرصت برای حل مساله فلسطین

• روندهای جهانی

- گذار از تک‌قطبی به چند قطبی
- گرمایش زمین / انقلاب انرژی‌های تجدیدپذیر
- انقلاب هوش مصنوعی
- رشد سریع صادرات خدمات/جهانی‌شدن نیروی کار ماهر
- افزایش اهمیت تاب‌آوری در اقتصاد جهانی

• نقش ایران در اقتصاد جهانی و اقتصاد منطقه‌ای

- روابط متعادل با شرق و غرب با محوریت توسعه اقتصادی ایران و منطقه
- پیمانکار منطقه
- اقتصاد سبز
- صادرات خدمات

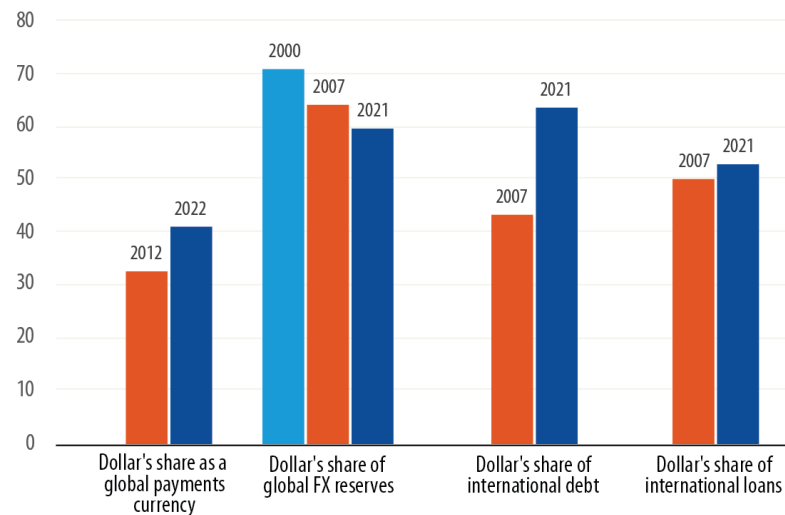
ترندهای جهانی ۱ – گذار از تک قطبی به چند قطبی

- چین و آمریکا از لحاظ ارزش افزوده میزان صادرات کالا و خدمات تقریباً با یکدیگر برابرند
- اما در حوزه مالی بین الملل چین به مراتب از آمریکا عقب تر است.

Dollar dominance

Whether as a reserve currency, a payment vehicle, or a denominator of debts and contracts, the dollar has by far the most important role in global finance.

(evolution of the dollar's role in global finance, percent)

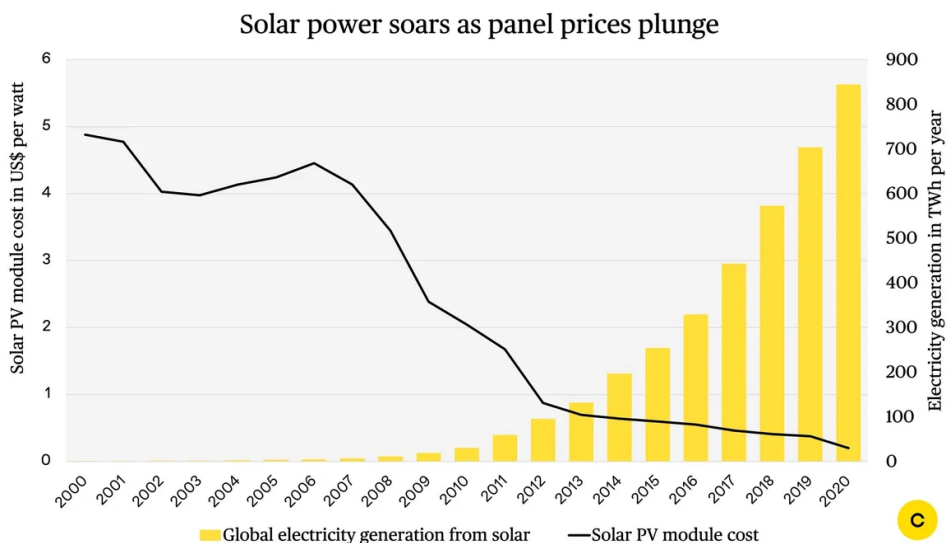
Sources: Bank for International Settlements; European Central Bank; International Monetary Fund; and SWIFT.

Note: Data are from the end of 2021, except for payments, which are from March 2022. FX = foreign exchange.

Currency	Share of Forex Trading (%)	Share of Official Forex Reserves (%)	Share of Cross-Border Payments (%)
U.S. Dollar	88.3	59	38.3
Renminbi	4.3	2.3	2.4
Euro	32.3	21.2	36.6
Yen	16.8	6	3.6
Pound	12.8	4.7	6.8

ترندهای جهانی ۲ – گرمایش زمین و انقلاب انرژی‌های تجدیدپذیر

- سیاست‌های کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و سیاست‌های تعرفه‌ای متناظر با آن از مهم‌ترین عوامل موثر بر حوزه‌ی تجارت و انرژی خواهد بود
  - net zero greenhouse gas emissions
  - Carbon tax , border carbon adjustment
  - تعرفه بر محتوای کربن می‌تواند عملاً بخش عمده‌ی صنعت ما را غیر قابل رقابت بکند
- انقلاب انرژی‌های تجدیدپذیر (خورشیدی)

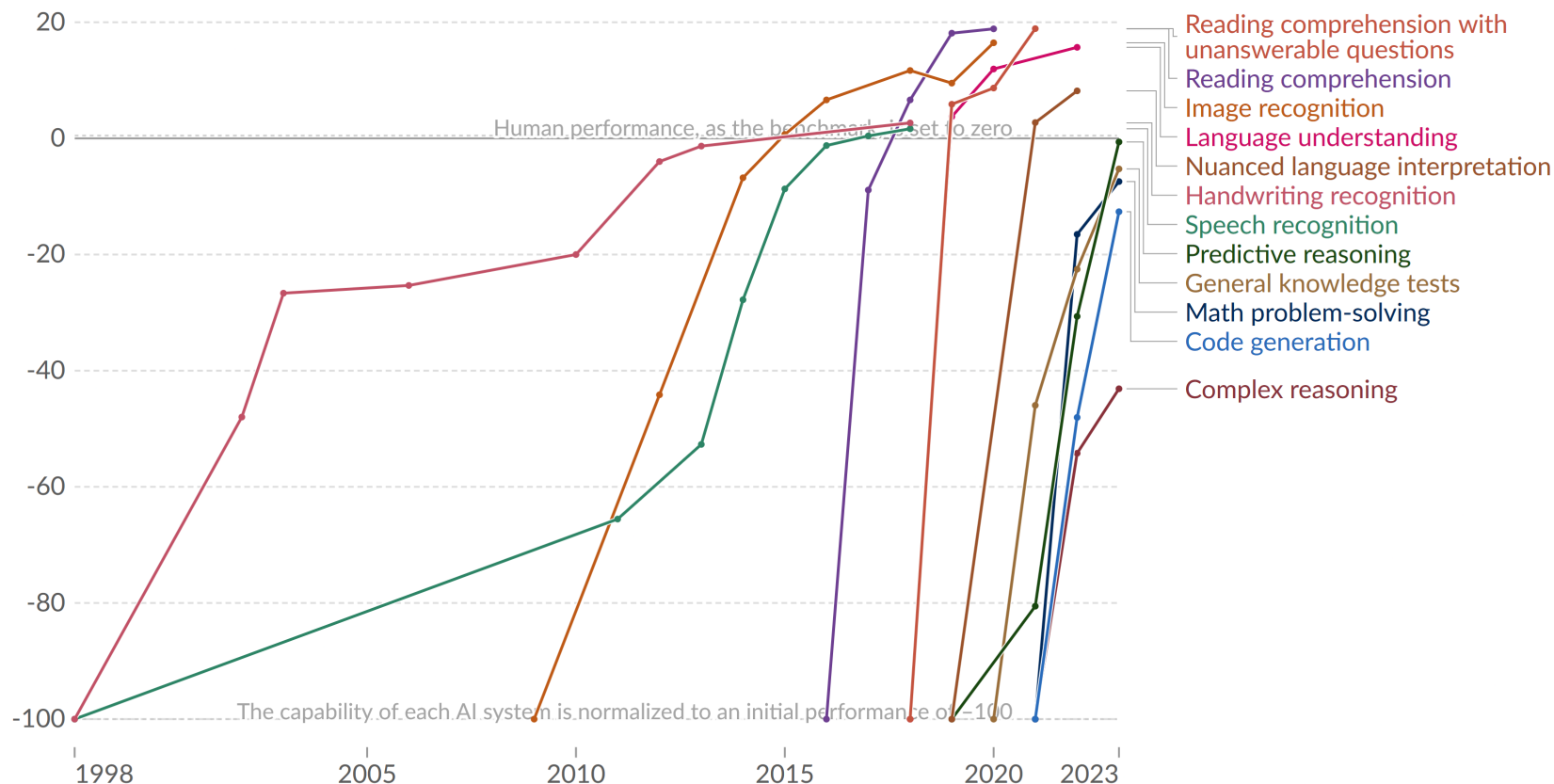
- کاهش ۹۰٪ هزینه در یک دهه – بهای تمام شده kWh زیر ۵ سنت
- ۸۵٪ ظرفیت جدید برق از انرژی‌های تجدیدپذیر است
- وجود ظرفیت تولید اضافه حدود ۴۰۰ گیگاوات در سال در چین

ترندهای جهانی ۳ – انقلاب هوش مصنوعی

Test scores of AI systems on various capabilities relative to human performance

Our World
in Data

Within each domain, the initial performance of the AI is set to -100. Human performance is used as a baseline, set to zero. When the AI's performance crosses the zero line, it scored more points than humans.

Data source: Kiela et al. (2023)

OurWorldInData.org/artificial-intelligence | CC BY

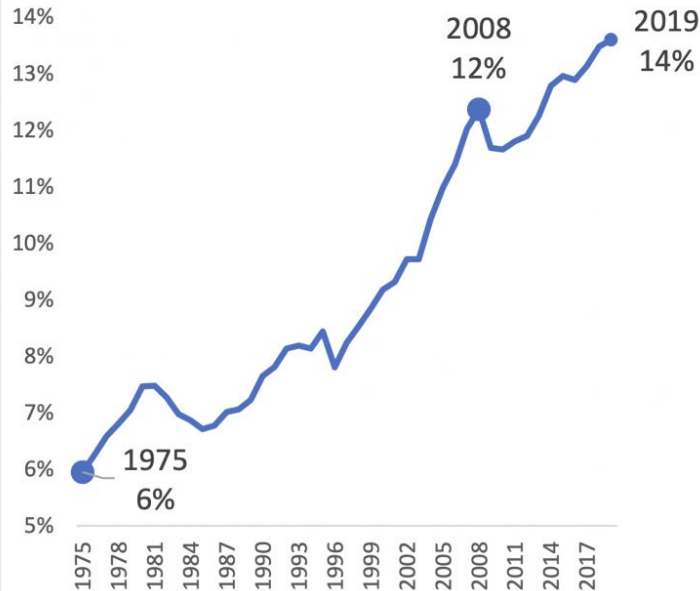
Note: For each capability, the first year always shows a baseline of -100, even if better performance was recorded later that year.

- رشد انفجاری قابلیت‌های هوش مصنوعی از ۲۰۲۰
- تحول در آموزش - درمان - شناسایی فساد....
- حذف مانع زبان
- فرصت‌ها و تهدیدهای اقتصادی

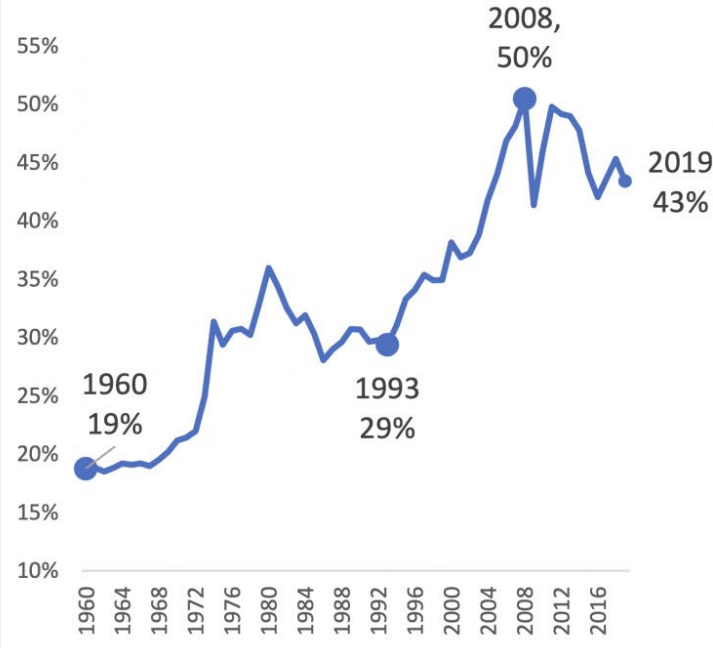
ترندهای جهانی ۴ – افزایش اهمیت صادرات خدمات

- سرعت رشد سریع صادرات کالاها از بعد از ۲۰۰۸ کاهش یافت
- اما رشد خدمات با سرعت زیاد در حال ادامه است.
- اهمیت بخش خدمات در سیاست‌های صنعتی آینده

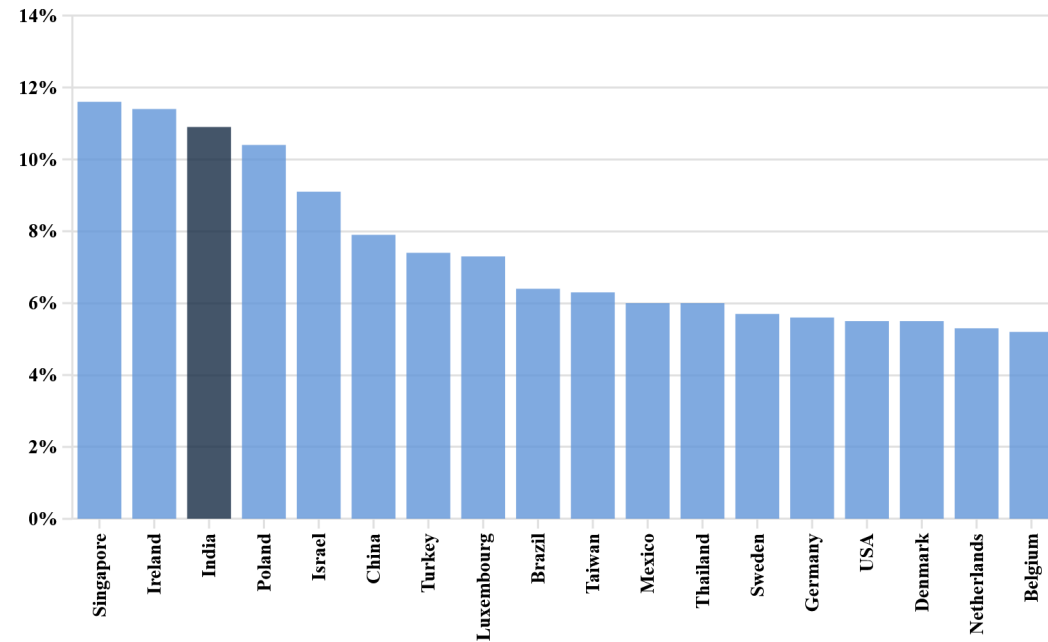
World trade in services (% of GDP)

World trade in goods (% of GDP)

Services exports (CAGR) across economies, 2005-2023

Source: UNCTAD, Haver Analytics, Goldman Sachs Research

Footer logo

ترندهای جهانی ۴ - جهانی شدن نیروی کار

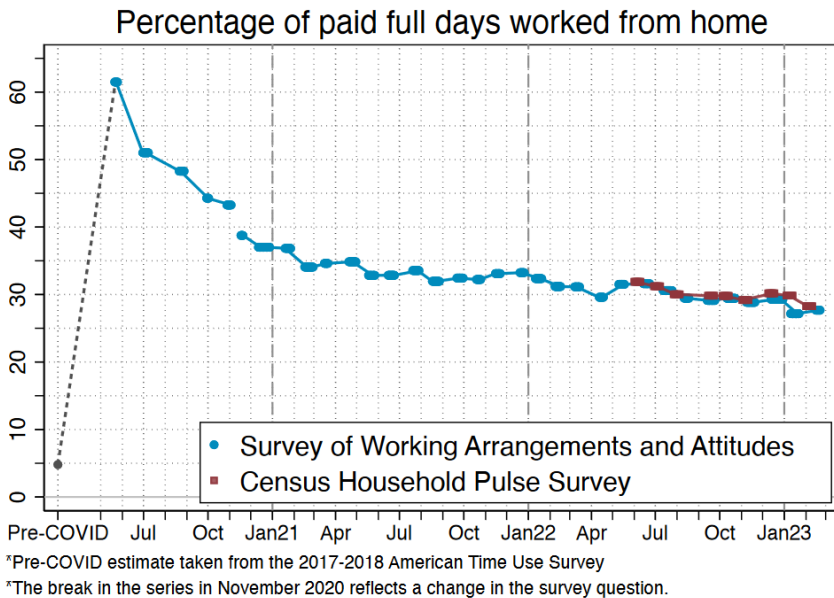
• افزایش دورکاری (منبع ۱ و ۲)

• افزایش جابجایی و چرخش نیروی کار

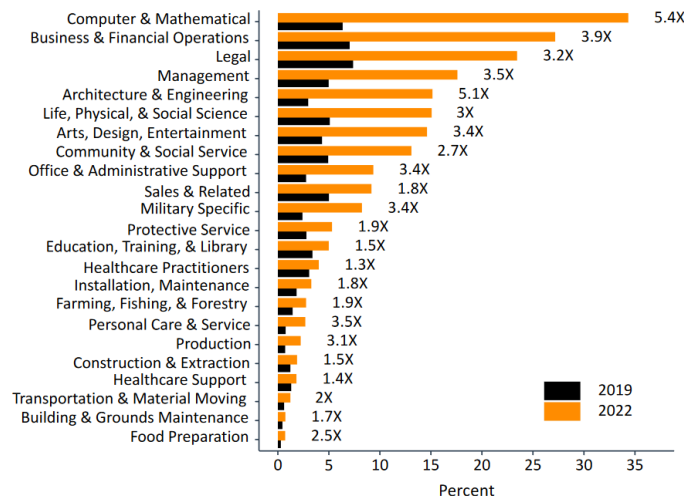
• رشد سریع پلتفرمهای دورکاری مانند UpWork

• مثال از آفریقا

رشد رقابت بین هند، فیلیپین، پاکستان، ...

Figure 4: Professional, Scientific and Computer-Related Occupations Have the Highest Shares of Postings that Offer Hybrid or Fully-Remote Work, U.S. Data

ترندهای جهانی ۵ - افزایش اهمیت تاب‌آوری در اقتصاد

- روند اصلی از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۰ و تا حدی ۲۰۲۰: جهانی سازی و کمینه کردن هزینه‌ی تولید
- نتایج اصلی:

استفاده حداکثری از صرفه به مقیاس تولید
ایجاد وابستگی متقابل بین کشورها به منظور کاهش تنش

- اهمیت بیشتر ایجاد زنجیره تامین‌های تاب‌آور در سال‌های اخیر

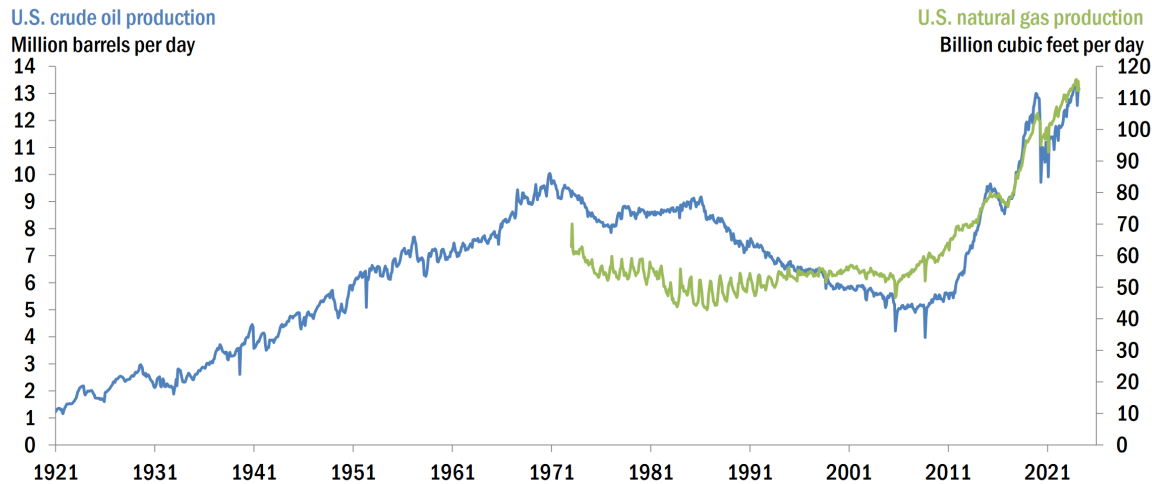
- دلیل: افزایش ریسک‌های ژئوپلتیک، کرونا، زلزله و وقایع طبیعی
- نتایج اصلی:

نیاز به ایجاد پرتفولیویی از محل‌های تولید، راه‌های تجارت، حتی روش‌های تولید
اهمیت بیشتر پیمان‌های منطقه‌ای

منابع برای مطالعه بیشتر: [جامعه‌ی تاب‌آور](#)، [افزایش نقش ژئوپلتیک](#)

ترندهای منطقه‌ای ۱- تحولات بازار انرژی

- انقلاب نفت شیل (و توسعه‌ی تکنولوژی ال ان جی) و تبدیل آمریکا از واردکننده‌ی نفت به بزرگترین تولیدکننده و یکی از اصلی‌ترین صادرکنندگان نفت و گاز، خاورمیانه را از محل تامین انرژی آمریکا به رقیب آمریکا در بازار انرژی تبدیل کرده.

- جنگ اوکراین و کاهش واردات گاز اروپا از روسیه

ترندهای منطقه‌ای ۲ - افزایش اهمیت خاورمیانه برای چین

- لازمه‌ی کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای کاهش استفاده از ذغال سنگ و افزایش استفاده از انرژی‌های تجدید پذیر و همچنین منابع نفت و گاز است.
- خاورمیانه محل عبور کریدورهای جایگزین تجارت دریایی بین اروپا و چین
- اهمیت بازارهای جدید برای چین - علی‌الخصوص در شرایطی که سهم بازار آن از آمریکا و اروپا مثل گذشته افزایش نیابد.
- نیاز متقابل کشورهای خاورمیانه و چین به یکدیگر
  - سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها
  - انرژی‌های نوین

مثال‌هایی از پروژه‌های مشترک با کشورهای مهم جهان و منطقه

- آمریکا: صادرات و واردات خدمات (اهمیت آمریکا به عنوان میزبان بزرگترین جمعیت ایرانیان تحصیل کرده‌ی خارج از کشور و مقصد اول دانشجویان در ۱۵ سال اخیر)، بازسازی عراق، مباحث منطقه‌ای
- چین: توسعه‌ی پتروشیمی و نفت، انرژی‌های تجدیدپذیر، خودرو و لوازم خانگی (سیاست بازار در برابر بازار - قرار گرفتن قطعه‌ساز ایرانی در زنجیره تامین)، توسعه‌ی کریدورها (در ایران و خارج از ایران)، توسعه‌ی افغانستان
- اروپا: LNG، بهینه‌سازی نیروگاه‌ها، کشاورزی، صادرات خدمات، صنایع سنگین
- روسیه: کریدور شمال-جنوب
- قطر: توریسم، سرمایه‌گذار صنایع هوایی، سرمایه‌گذار صنایع غذایی
- عراق: استفاده از پول عراق و خدمات مالی آمریکا برای بازسازی زیرساخت‌های عراق
- افغانستان: سرمایه‌گذاری در معادن، صادرات انرژی - احیای هیرمند و هامون...

دالان باریک توسعه‌ی اقتصادی:
اصلاحات اقتصادی داخلی

اصلاحات اقتصادی داخلی - بیماری‌های اصلی

- تورم مزمن و شوک‌های ارزی پیاپی
- رشد پایین و بیکاری بالا - بی‌آیندگی
- انحصارات و اقتصاد رفاقتی - عدم امنیت بخش خصوصی واقعی

• رویکردهای غلط که منشا این مشکلات است:

- در اولویت نبودن رشد و توسعه‌ی اقتصادی
- کنترل قیمت‌ها به جای استفاده از چارچوب کاهش پایدار تورم
- جایگزینی واردات و خودکفایی به جای توسعه‌ی صادرات و مقاوم سازی اقتصاد (تشخیص حوزه‌های استراتژیک و تمرکز بر آن، توسعه‌ی صادرات، متنوع کردن اقتصاد و اتخاذ سیاست بازار در برابر بازار)
- یارانه‌های پنهان به جای نظام یکپارچه‌ی رفاهی
- فهم نادرست از نظام مالی مدرن و کج‌فهمی در مفهوم ربا
- دوگانه‌ی ساختگی تعهد در برابر تخصص و نظام حکمرانی ناکارآمد

داستان رشد پایین اقتصادی، انحصارات، عدم امنیت اقتصادی

- جایگزینی واردات $\Leftarrow$ تعرفه و ممنوعیت برای واردات $\Leftarrow$ انحصارات داخلی $\Leftarrow$ قیمت گذاری
- نهاده (انرژی، مواد معدنی، تسهیلات ریالی و ارزی) ارزان $\Leftarrow$ سود بادآورده $\Leftarrow$ قیمت گذاری + انحصارات
- تحریم‌ها $\Leftarrow$ افزایش هزینه‌ی مبادلات و حذف از زنجیره‌های ارزش جهانی + عدم دسترسی به تکنولوژی روز $\Leftarrow$ افزایش هزینه تمام‌شده صنعت
- سیاست ارزی نامناسب:
- تثبیت قیمت ارز در دوران وفور $\Leftarrow$ مریضی هلندی
- نظام رانتي و جیره‌بندی توزیع ارز + سیاست‌های خلق الساعه در عسرت $\Leftarrow$ اختلال در زنجیره‌ی تولید
- ناترازی انرژی: یکی از بزرگترین تهدیدهای سال‌های پیش‌رو

اجزای راهکار خروج از بحران فعلی

- اصلاح ناترازی‌های فعلی بدون رشد بالا تقریباً نا ممکن است
  - لازمه‌ی توسعه و رشد، دسترسی به تکنولوژی، بهبود جریان نقدی بنگاه، افزایش درآمدهای ارزی و بهبود تراز تجاری کشور است
- اهمیت ایده‌ها و لزوم اصلاح رویکردها
  - لزوم بازتعریف قرارداد اجتماعی دولت-ملت: توسعه‌ی پایدار + تأمین حداقل معیشت

اجزای راهکار خروج از بحران فعلی

• شروع اصلاحات:

– اصلاح سیاست‌های ارزی + اصلاح تدریجی قیمت نهاده‌ها (شامل حامل‌های انرژی) + خروج از قیمت‌گذاری محصولات + تسهیل واردات (علی‌الخصوص کالای سرمایه‌ای و واسطه‌ای)

• تجربه‌ی هند دهه ۹۰ و چین

– لزوم بازتعریف قراردادهای نفت و گاز به عنوان مهم‌ترین منبع درآمدهای ارزی در میان‌مدت

– افزایش بهره‌وری انرژی به عنوان یکی از ارکان اصلی سیاست صنعتی کشور در ده سال پیش‌رو

• نقش سرمایه‌گذاری خارجی در این زمینه

– تغییر رویکرد جایگزینی واردات با رویکرد توسعه‌ی صادرات و سیاست بازار در برابر بازار

– نقش کلیدی مشارکت عمومی خصوصی در توسعه‌ی زیرساخت‌ها و توسعه‌ی نرم‌افزاری دولت